

GŁOS WĄBRZEŃSKI

Przedpłata: w tygodniu, miesięcznie 1,30 zł z odroczeniem płatności przez 20 dni. W wypadkach nieopłaconych, przy wstrzymaniu przedpłat, nieobecności pracy, przerwanego kursu, otrzymujący nie ma prawa tytułu pomaturalnego dostarczenia gazety, lub zwrotu opłaty abonamentu. Za datę ogłoszenia, redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłoszenie pobiera się od właściciela 10 gr. za linię wiersza (7 lin.) 10 gr. za linię wiersza 3-lin. w wiadomościach potrzebnych 30 gr. za linię wiersza 50 gr. Rabatu udziela się przy ogłoszeniach „Głos Wąbrzeński” wychodzący trzy razy tygodniowo, w poniedziałek, środę i piątek. Skrytka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 9. Telefon 60. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204.232.

Pon edyżalek 40 Męczenników
Wtorek Pelagji panny
Sroda Grzegorza pap.

Dziś wschód słońca	6,27	zachód	5,55
Jutro „	6,25	„	5,56
Pojut. „	6,23	„	6,58

Nr. 29

Wąbrzeźno, wtorek 11 marca 1930 r.

Rok X

Masaryk a Polska

Często mówi się i pisze o stosunku Masaryka do idei zblżenia narodów słowiańskich i na tem tle wysnuwa się niezawsze trafne wnioski co do jego stosunku do sprawy polskiej. Niedawno Masaryk sam miał sposobność poruszyć w jednym ze swych przemówień to zagadnienie i określić swoje zapatrywania w tym kierunku.

Pewnem jest, że Masaryk, aczkolwiek całą swoją działalność naukową, polityczną i kulturalną oparł na podstawie ogólnoludzkiej i międzynarodowej, jednakże przy wszelkiej swej pracy dochodził z idei narodowej i szerszej słowiańskiej. Był zawsze zwolennikiem t. zw. „polityki słowiańskiej”, lecz o istocie jej i celach miał zdanie odmienne od tych, jakie zazwyczaj były wygłaszane i jakie głoszone są dotychczas. Swoje zapatrywania opierał bowiem zawsze na krytycznym i chłodnym rozumowaniu, podkreślając przede wszystkim konieczność należytego wzajemnego poznania poszczególnych narodów słowiańskich.

Na takich podstawach zbudował też swoje prace naukowe, dotyczące stosunków w Słowiańszczyźnie. Pod tym względem specjalnie ważny jest jego krytyczny stosunek do Rosji, z niezwykłą trafnością ujęty w dziele p. t. Rosja i Europa”. Na tej podstawie również zbudowane jest jego zapatrywanie na zadania i rolę Słowiańszczyzny po wojnie, co wyraził głównie w swem studjum: „Słowianie po wojnie”. Wzajemność słowiańska, która przez dłuższy jeszcze czas pozostanie jedynie czynnikiem moralnym, traktuje tylko jako jeden z etapów do osiągnięcia wzajemności i jedności wszystkich narodów europejskich. W współpracy tej Masaryk oczywiście główny nacisk kładzie na wzajemność kulturalną, której nic nie stoi na przeszkodzie, gdyż większość narodów słowiańskich odzyskała niepodległość.

Takie ustosunkowanie się Masaryka do całej Słowiańszczyzny określa też jego stosunek do spraw polskich. Badaniem losów i stosunków kulturalnych Polaków zajmował się Masaryk od czasu swej młodości. Nauczył się po polsku, gorliwie studiował literaturę i historję polską, zachwycał się bohaterami polskich postać, badaniem krytycznym poddał następnie mesjanizm polski i spór polskorosyjski, stając otwarcie po stronie Polaków i oświadczając, że Rosjanie powinni raczej zająć się oświecaniem swoich własnych ciemnych mas ludowych, aniżeli gnębieniem kulturalnego i pobratymczego narodu. Ze stosunkami między Polakami a Rosjanami miał sposobność zapoznać się na miejscu. Wszedł w kontakt z szeregiem wybitnych polskich działaczy, w czasie wielkiej wojny zaś stanął wyraźnie i niedwuznacznie na stanowisku konieczności przywrócenia niepodległego państwa polskiego. Z tego to okresu pochodzą pamiętne jego słowa: „Bez wolnej Polski nie będzie wolnych Czech, a bez wolnych Czech nie będzie wolnej Polski”, — które świadczą zarazem o tem, jak wielkie znaczenie przypisuje ten czeskosłowacki mąż stanu wspólnemu losowi obydwu tych państw słowiańskich. O współpracy swej z Polakami podczas wojny pisze Masaryk w kilku miejscach, a przede wszystkim w swej pracy „Rewolucja Światowa”.

Widmo przesilenia gabinetowego?

Vołum nieufności dla ministrów Prystora i Czerwińskiego — Piątkowe posiedzenie Sejmu rostrzygnie.

Z Warszawy donoszą: Sytuacja polityczna została zaostrzona. Horyzont, który zapowiadał się jasno, został zamacony. Przyczyniły się do tego wnioski, które zostały zgłoszone w ciągu sobotniego posiedzenia Sejmu o wyrażeniu vołum nieufności 2 ministrom: wyznań religijnych i oświecenia publicznego Czerwińskiemu i pracy Prystorowi.

Zapowiedź tych wniosków słyhać już było oddawna, jednakże nie brano tych zapowiedzi realnie. Wreszcie wnioski te zgłoszono do łaski marszałkowskiej.

Zgłoszenie samych wniosków nie przesądza jeszcze wcale ich ostatecznego wyniku. Zdaje się, że stronnictwa zgłosiły te wnioski, ulegając konieczności, wypływającej z zajmowanego przez nie stanowiska. Klub Narodowy z jednej i Ch. D. z drugiej strony zgłosiły wnioski o wyrażeniu vołum nieufności ministrowi Czerwińskiemu, klub PPS ministrowi Prystorowi.

Dwa pierwsze kluby wniosków swoich zupełnie nie umotywowały, ale widać, że chodzi tutaj o stosunek ministra Czerwińskiego do katolicyzmu. Klub PPS umotywował swój wniosek powołując się na sprawozdanie podkomisji budżetowej, która stwierdziła, że niektóre zarządzenia mini-

stra Prystora niezupełnie odpowiadają zasadom prawnym.

Jaki będzie rezultat tych wniosków — niepodobna przewidzieć. Za wnioskiem przeciwko min. Czerwińskiemu będą głosowały grupy prawicowe i niektóre centrowe oraz mniejszości, ale zarówno BBWR jak i lewica nie będzie za temi wnioskami głosowała.

Za wnioskiem przeciwko min. Prystorowi będą głosowały PPS i NPR oraz mniejszości słowiańskie, dążące do wywołania zamętu w Państwie. Ale jakie będzie stanowisko prawicy oraz stronnictw centrowych, jak Ch. D. i Piast, tudzież lewicy chłopskiej jeszcze przewidzieć nie można.

Wnioski te przejdą pod obrady na następnem posiedzeniu Sejmu, w piątek. Dopiero w czwartek można się będzie zorientować. Dziś można powiedzieć, że kluby uczyniły to raczej, ażeby uczynić zadość swemu stanowisku zasadniczemu, ale nie chodzi im bynajmniej o wywołanie kryzysu rządowego.

Premjer Bartel potraktuje te wnioski jako vołum nieufności dla całego rządu. Uchwalenie zatem jednego z nich może wywołać kryzys gabinetowy.

Uruchomienie 65 milionowej pożyczki na potrzeby polskiego rolnictwa.

Warszawa 8 marca. (Od wł. kor.) Państwowy Bank Rolny uruchomił już 65 milionową pożyczkę uzyskaną przed niedawnym czasem w Anglii na potrzeby.

polskiego rolnictwa.

Jest to pożyczka krótkoterminowa zaciągnięta na pół roku z prawem prolongaty na dalsze trzy

miesiące. Pożyczka ta zużyta będzie całkowicie na podniesienie

produkcji rolnej,

znaczna jej część pójdzie na kredytowanie zakupu nawozów sztucznych, pozostała zaś część na zakup

doborowego ziarna

do siewu oraz na pasze treściwe.

Niesłychany incydent w Senacie

Premjer Bartel oraz członkowie rządu opuścili salę obrad

Na początku onegdajszego posiedzenia plenarnego Senatu marszałek, p. Szymański, wygłosił przemówienie w związku z obchodem 80 rocznicy urodzin Prezydenta Czechosłowacji, Tomasa Masaryka.

Następnie prowadzono dalszą dyskusję ogólną nad budżetem państwa na r. 1930-31.

W toku obrad zabrał m. i. głos sen. Szafranek z „Wyzwolenia”, próbując krytyki obecnych rządów.

W zapale elokwencji użył p. Szafranek zwrotu: „Tak państwem, panowie wojskowi i profesorowie, rządzić nie można, bo państwo to nie wasz folwark dochodowy, bo państwo jest całością narodu”.

Na to premjer Bartel: Co to znaczy folwark dochodowy? Do kogo to się odnosi? Ja protestuję przeciw temu.

S. Szafranek: Ja nie do pana powiedziałem.

Premjer Bartel (uderzając ręką w pulpit): Mówi pan o rządzie. Ja protestuję przeciw temu.

Po tych słowach premjer Bartel, ministrowie Józewski i Janta Połczyński oraz wiceminister Wysocki wyszli z sali obrad.

Marszałek Senatu, p. Szymański, nie zareagował narazie na wystąpienie sen. Szafranka i dopiero po zakończeniu przez niego mowy w chwili gdy rozpoczynał przemówienie sen. Szujski odezwał się:

Każdemu senatorowi przysługuje prawo krytykowania rządu, ale nie wolno mu ubliżać rządowi i nie wolno wyrażać się o Państwie polskiem tak, jak to uczynił p. senator, albowiem porównywanie Państwa polskiego z folwarkiem dochodowym, nie licuje z powagą tej Izby. Dlatego przywołuję p. senatora do porządku.

Dyskusja przytoczyła się dalej aż do zakończenia rozpraw ogólnych, poczem przystąpiono do dyskusji szczegółowej.

Marsz Waldemarasa na Kowno

Ryga, 9. 3. Podziemna akcja, zamierzająca do przywrócenia systemu dyktatury Waldemarasa, przybiera coraz szersze rozmiary. Rząd Tubialisa, czując się zagrożony, postanowił rozwiązać organizację „Żelaznego Wilka” we wszystkich głównych miastach. Równocześnie obecny gabinet, chcąc ratować swą sytuację, zamierza nawią-

zać ściślejszy kontakt z opozycjonistami, aby i w ten sposób nie dopuścić do powrotu dyktatury Waldemarasa. W wojsku Waldemarasa tymczasem znajduje coraz liczniejszych zwolenników. Korpus oficerski jest w obecnej chwili podzielony na dwie grupy: sprzyjającą Waldemarasowi i mniej liczną, jemu przeciwną.

